

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry (Helsy)
Itälahdenkatu 22 B, 00210 Helsinki
helsy@sll.fi / puh. 050 301 1633
&

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry
Annankatu 29 A 16, 00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi
&

Luonto-Liiton metsäryhmä
Mannerheimintie 109, 00280 Helsinki
metsaryhma.pkseutu@luontoliitto.fi

Mielipide
4.11.2022

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Mielipide Helsingin luonnonhoidon linjauksen luonnoksesta

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys, Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry sekä Luonto-Liiton metsäryhmä antavat seuraavan yhteisen järjestömielipiteen Helsingin luonnonhoidon linjauksen metsiä koskevasta luonnoksesta (nähtävillä ollut luonnos 14.10.2022).

Yleistä

Luonnoksessa on paljon hyvää ja toimivaa, mikä vie linjausta kohti olemassa olevia tavoitteita. Hyvän lopputuloksen kannalta tarvitaan kuitenkin vielä kohtalainen määrä muutoksia, täydennyksiä ja täsmennyksiä. Tämä edellyttää prosessin jatkamista vuoden 2023 puolelle. Olennaista on myös muokata eräitä turhan epämääräisiksi jääviä määritelmiä siten, että ilmeisiä tulkintaristiriitoja ei turhaan synny.

Toinen nähtävilläolokierros tai vähintäänkin lyhyehkö sidosryhmäkuuleminen ennen kaupunkiympäristölautakunnan päätöksästyttä on nähdäksemme paitsi perusteltu, myös käytännössä välttämätön.

Yleiset luonnoksen jalostustarpeet

Teimme prosessin vuorovaikutuksen alkuvaiheessa yhteisen prosessia koskevan tavoitepaperin:

Helsingin metsien hoitoa käsittelevien luonnonhoidon linjausten keskeisimpiä muutos- ja kehitystarpeita 21.9.2022 (<https://www.sll.fi/helsinki/2022/09/21/helsingin-metsien-hoitoa-kasittelevien-luonnonhoidon-linjausten-keskeisimpia-muutos-ja-kehitystarpeita/>).

Osa tavoitepaperin yksilöidyistä (14 kpl) isommista muutos- ja kehitystarpeista on huomioitu luonnoksessa melko hyvin tai vähintäänkin merkittävältä osin. Seuraavat kohdat vaativat kuitenkin vielä linjauksen jalostamista sekä lisää konkretiaa:

- Varsinaisten uudistushakkuiden välttäminen
- Luontokohteiden parempi ja konkreettisempi huomiointi (konkretia!)
- Myrskytuhojen parempi huomiointi monimuotoisuustekijänä
- Metsätuhojen kohtalainen sieto
- Metsäalueiden vieraslajitorjunnan painoarvon nosto
- Vuorovaikutuksen kehittäminen suunnitelmien laadinnassa ja toteutuksessa (konkretia!)

- Luonnonhoidon linjausten muutosprosessin yhteydessä on tehtävä selkeä työnjako ns. työohjeiden kanssa sekä sovittava niiden uudistamiseen liittyvästä vuorovaikutuksesta

Linjaukseen tulee myös selkeämmin kirjata tavoite vähentää metsien hakkuu- ja hoitotoimien kokonaismäärää sekä kohdentaa toimet tulevaisuudessa aikaisempaa rajatummin ja paremmilla perusteilla.

Ulkopaikkakuntien metsät vaatisivat myös oman tarkastelunsa. Niiden osalta esim. luontotietojen taso sekä vuorovaikutuskäytännöt eroavat radikaalisti tilanteesta Helsingin kuntarajojen sisällä.

Pidämme lisäksi outona sitä, että linjauksesta on jätetty pois kaupunkistrategiaa lukuun ottamatta kaikki viime vuosien keskeiset kunnallispoliittiset linjaukset, joilla on olennaista vaikutusta niin linjauksen uusintaan, työohjeisiin, alue- ja luonnonhoitosuunnitelmiin kuin hakkuiden ja hoitotoimien toteutukseen.

Keskeisimpiä näistä ovat seuraavat:

- 1) kaupunkiympäristölautakunnan 29.9.2020, kaupunginhallituksen 16.11.2020 ja valtuuston 25.11.2020 hyväksymät valta- ja aluspuustojen harvennuksien vähentämistä koskevan valtuustoaloitteen vastaukset (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2020-007758/kvsto-2020-20/>)
- 2) alue- ja luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmien päätännän yhteydessä tehdyt yleislinjaukset, esimerkiksi Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelman hyväksymistä koskeva kaupunkiympäristölautakunnan päätös 8.6.2021 (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2021-002972/>) sekä Mellunkylän ja Vartioharjun pohjoisosan luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman hyväksymistä koskeva kaupunkiympäristölautakunnan päätös 29.6.2021 (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2021-004947/kylk-2021-23/>)
- 3) tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2021, jonka mukaan kaupunkiympäristön toimialan tulee päivittää luonnonhoidon linjaus ja koko luonnonhoidon prosessi siten, että monimuotoisuuden lisääminen on metsienhoidon keskeisin tavoite (https://www.arviointikertomus.fi/sites/default/files/pdf/Arviointikertomus_2021_saavutettava.pdf).

Yksilöidyt kommentit

Jäljempänä on kommentoitu sivukohtaisesti yksilöiden luonnoksen muutos-, täydennys- ja täsmennystarpeita. Myös osa onnistuneista kirjauksista on nostettu esille.

Sivu 3: Luonnonhoidon linjaus osa 1: Metsät - Työn eteneminen ja vuorovaikutus

Prosessille asetettu aikataulu on selvästi liian kiireinen hyvän lopputuloksen ja varsinkin hyvän vuorovaikutuksen kannalta. Esitämmekin muutaman kuukauden lisääjän ottoa.

Nähtävillä olevassa luonnoksessa on sen verran paljon täsmennys- ja muutostarpeita, että toinen nähtävilläolokierros ennen kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyyn vietävän version valmistumista on erittäin perusteltu. Vähintäänkin tulee mahdollistaa se, että hanketta varten erikseen koottu sidosryhmä saa edes kahden viikon kommentointimahdollisuuden seuraavaan luonnosversioon ennen lautakuntakäsittelyä.

Kiinnitämme huomiota myös siihen, että viimeinen kaavailtu sidosryhmätapaaminen on järjestetty jo 1.11 eli ennen nähtävilläoloajan (6.11) päättymistä. Esimerkiksi luontojärjestöjen mielipiteen työstö oli sidosryhmäkuulemisen aikaan vasta työn alla.

Sivu 12: Annetaan metsien lähtökohtaisesti vanheta luontaisesti

Helsingin kaupungin metsien hoidolle esitettyjen monimuotoisuustavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeää on mahdollistaa kokonaan tai pääosin luontainen puuston kehitys mahdollisimman monella metsäalueella ja metsikkökuviolla. Asiaa helpottaa olennaisesti se, että perusteltu, useimmiten pinta-alaltaan hyvin rajattu tur-

vallisuusperusteinen hoito hyväksytään yleisesti myös arvokkailla luontokohteilla. Turvallisuusperusteisen hoidon parhaat käytännöt vievät myös perusteita sellaiselta laajemmalta metsänhoidolta, jota perustellaan osin määrittelemättä jäävällä ”virkistyskäytön ja liikkumisen reunaehtojen” huomioinnilla.

Luonnoksessa nostetaan esille tavoite, jonka mukaan ”*tunnistetaan kaikki sellaiset metsäalueet, jotka voidaan metsien käytön näkökulmasta jättää hoidon ulkopuolelle*”. Asiaa tulisi 2020-luvun Helsingissä tarkastella käänteisestä näkökulmasta eli jatkossa on syytä arvioida ja tunnistaa entistä paljon kriittisemmin esitetävien toimenpiteiden tosiasiallinen tarve. Peruslähtökohta pitäisi olla vähintäänkin suunnitelmakauden mittainen käsittelemättömyys (=perinteinen ns. lepokuvio), jollei toimenpiteille ole ilmeisiä, yksilöitävissä olevia, Helsingin metsänhoidolle asettamien tavoitteiden näkökulmasta perusteltuja syitä.

Taustaosassa todetaan, että Helsingissä ei ole luonnontilaisia metsiä. Mikä on tämän lauseen fakta-arvo ja merkitys tilanteessa, kun jo viimeistään metsä- ja luonnonsuojelulakien muutoksesta (1997) lähtien on järkevöitetty ja täydennetty täydellisen luonnontilaisuuden vaatimusta luonnontilaisen kaltaisten elinympäristöjen käsitteellä? Tällaisia puustoltaan tai joissakin tapauksissa vesitaloudeltaan luonnontilaisen kaltaisia metsäisiä elinympäristöjä on Helsingin metsissä merkittäviä määriä niin Helsingin kaupungin alueella kuin ulkopaikkakunnilla.

Metsien luontainen vanheneminen eli puuston mahdollisimman luontaisen kehityksen salliminen palvelee muutakin lajistoa kuin ns. vanhojen metsien lajistoa. Tältäkin osin taustatekstiä kannattaa hieman muuttaa. Käytännössä luontainen vanheneminen eli puuston luontainen kehitys tuottaa monimuotoisuushyötyjä kaiken ikäkuokan metsissä.

Sivu 13: Jätetään lahoppua ja tiheikköjä

Lahoppuun jättämiseen ja lahoppuujatkumon luomiseen liittyvät tavoitteet on melko hyvin muotoiltu. Hieman syvemmällekin voitaisiin linjauksessa teeman osalta edetä varsinkin ilmeisten kehitystarpeiden osalta. Käytännössä viime vuosina on edetty maastossa hyvään suuntaan etenkin poimintahakkuiden lahoppuun jätössä, mutta samanlaista kehitystä ei ole vielä tapahtunut harvennusluonteisissa hakkuissa. Asiaa olisi hyvä selkeyttää ja linjata jo linjauksessa tarkemmin.

Tiheikköjen poistamisen (=raivaus) rajoittaminen vain turvallisuusriskejä aiheuttaviin kohtiin on Helsingissä hyvin perusteltu. Aihetta koskevasta luonnoksen lauseesta voisi selvyyden vuoksi poistaa sanan ”*pääsääntöisesti*” tai vaihtoehtoisesti avata esimerkein niitä muita tilanteita, joissa pienpuuston poistaminen on jatkossa perusteltavissa.

Tiheikköjen harvennusta esitetään jatkossa vain kaupunkimaisessa ympäristössä sijaitseviin laaja-alaisiin ja yksilajisiin tiheikköihin. Ilmeisten tulkintaerimielisyyksien estämiseksi on syytä määritellä, mitä tarkoitetaan ”*kaupunkimaisella ympäristöllä*”, ”*laaja-alaisella*” sekä ”*yksilajisella*”. Järjestönäkemyksen mukaan esimerkiksi tiheähkö pihlaja- ja haapavaltainen aluspuusto on yleensä aivan riittävän monipuolinen sellaisenaan kasvamaan. Aidosti yksilajistenkin – käytännössä useimmiten voimakkaan pihlajavaltainen – puustojen kohdalla metsäpohjan kulumisen hillintä ja kulunohjaus puoltavat monesti tiheän, hieman optimaalista yksilajisemmän pienpuuston säilyttämistä.

Sivu 14: Säilytetään vanhoja puita

Vanhojen puiden säilyttämistavoite on tärkeä niin luontoarvojen kuin lähimaisemien ja virkistyskäytön kannalta. Tällaistenkin puiden kohdalla ilmeiset turvallisuusriskit antavat perusteet kaatoon. Toki on syytä riskiarvioinnissa huomioida myös puulajin harvinaisuus ja yksilön edustavuus.

Luonnoksessa tavoitellaan puiden kaatamisoptiota myös silloin, kun sen katsotaan olevan tarpeen ”*yksipuolisen ikärakenteen korjaamiseksi*”. Sanamuotoa on syytä miettiä ja tavoiteltua vanhojen puiden hakkuuoptiota avata, jos se halutaan linjauksessa säilyttää. Käsittääksemme isompia turvallisuusongelmia aiheuttamattomat vanhat puut ovat aina arvokkaita – myös silloin kun ne kasvavat ns. yksipuolisen ikärakenteen metsissä. Erityisen arvokkaita lahoppuina ovat huomattavan järeät puut.

Sivu 15: Suositaan puuston monilajisuutta

On täysin välttämätöntä määritellä tarkemmin ”puustoltaan yksipuoliset, talousmetsän luonteiset metsät”, joihin kaupunki jatkossa esittää kohdennettavaksi monimuotoisuutta lisäviksi esitettyjä hakkuu- ja hoitotoimia.

Suomen talousmetsät, kuten myös Helsingin kaupunkimetsät, ovat täynnä hirmuista laatuvaihtelua joka kattaa kaikkea mahdollista lehtikuusimetsistä ja istutetuista yhden puulajin yksijaksoisista havumetsistä erilaisiin sekametsiin, luontaisesti kehittyneisiin ex-siemen- ja suojuspuumetsiin, vanhoihin tasarakenteiseksi harvennettuihin kuusikoihin ja sekametsiin sekä hoidon tai hoitamattomuuden tuottamiin eri-ikäisrakenteisiin metsiin. Merkittäviä määriä löytyy myös pitkän luontaisen kehityksen eli hoitamattomuuden takia luonnontilaisen kaltaisiksi kehittyneitä metsiä.

Meidän tulkintamme on se, että puustoltaan yksipuolisiin, talousmetsän luonteisiin metsiin on syytä Helsingissä lukea lähinnä vain vierasperäisiä puulajeja merkittävästi sisältävät metsiköt, avohakkuualat sekä puustoltaan yksipuoliset taimikot ja nuoret havupuuvaltaiset kasvatusmetsät. Yksipuolisuus tarkoittaa voimakasta yhden havupuun vallitsevuutta (tyyliin 80–90 %) ja voimakasta yksijaksoisuutta. Eräiltä lehtokohteilta löytyy jonkin verran hoitoperustetta myös vähäisemmällä havupuun osuudella.

Helsingissä monipuolistamisperusteista istutustarvetta kohdistuu jossakin määrin muun muassa suojavaivahyökköiden istutettuihin havumetsiin. Myös eräillä vanhoja mäntyjä kasvavilla, kulutuksesta kärsivillä metsäalueilla on perusteita harkittujen istutusten kautta taata seuraavien mäntysukupolvien kehittymismahdollisuudet.

Sivu 16: Tunnistetaan ja turvataan metsien luontoarvot

On sinänsä hyvä, että linjauksessa sitoudutaan yleisperiaatteena huomioimaan luontotietojärjestelmän arvo-kohteet niin suunnittelussa kuin toteutuksessa. Tämän teeman osalta ristiriidat ovat olleet ilmeisiä ja toistuvia vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Pidämme silti keskeisen tärkeänä sitä, että:

- a) toimintatavat erilaisilla LTJ:n luontokohteilla sitoudutaan jo linjausprosessin yhteydessä yksilöimään viimeistään osana työohjeiden päivitystä
- b) linjauksessa annetaan vihreää valoa sille, että jatkossa suunnitelmien teon yhteydessä voidaan myös harkituilla täsmäselvityksillä paikata ilmeisiä METSO-, luontotyyppi- ja lajitiedon katveita
- c) jatkossa sitoudutaan aikaisempaa paremmin keräämään ja huomioimaan suunnittelussa myös muu olemassa oleva, luotettavaksi arvioitu tieto (lähinnä lajitieto).

Luonnoksessa todetaan, että jatkossa ”*metsien inventointitiedot päivitetään riittävällä tarkkuudella luonnonhoidon suunnittelun yhteydessä*”. Oletamme, että tämä tarkoittaa lähinnä puustotietojen päivitystä ja mahdollisesti tarkempaa kuviointia. Luontoarvojen huomioinnin osalta keskeisen tärkeää ja LTJ:n pahimmat metsäiset katveet kustannustehokkaasti korjaavaa olisi systemaattinen kuvioiden METSO-luokituksen arviointi. LTJ:n METSO-arvioinnit on joka tapauksessa tehty vain osasta metsiä ja nyttemmin vanhentuneilla kriteereillä. Lisäksi metsissä on tapahtunut kuluneiden lähes 10 vuoden aikana paljon METSO-arvojen kannalta olennaisia muutoksia. Myös kuvioiden kasvillisuustietojen täsmennyksiin on jatkossakin tarvetta varsinkin lehtojen tarkemman tunnistamisen osalta.

Luonnoksessa luontotietojärjestelmän arvokkaiden luontokohteiden huomiointisitoumus on kirjattu tavalla (*”Luontotietojärjestelmän arvokkaat luontokohteet huomioidaan sekä luonnonhoidon suunnittelussa että toteutuksessa siten, että niiden ominaispiirteet ja edustavuus säilyy tai paranee*”), jonka selkeys voisi hyötyä toisenlaisesta kirjauksesta. Aika harvalle LTJ:n luontokohteelle on erikseen määritelty edustavuutta tai ominaispiirteitä. Siksi olisi harkinnanarvoista muotoilla asia todettujen arvojen säilymisen tai paranemisen näkökulmasta. Eli LTJ:n arvokkailla luontokohteilla sitoudutaan toimimaan siten, että kohteiden arvokohteeksi päätyminen taustalla olevat yksilöidyt arvot säilyvät tai mieluiten paranevat mahdollisesta luonnonhoidosta huolimatta.

Sivu 17: Torjutaan haitallisia vieraslajeja

Linjaus ei tuo nykykäytäntöihin olennaista lisää. Pidämme edelleen tärkeänä, että linjauksessa sitoudutaan:

- a) selvittämään nykyistä tarkemmin haitallisten vieraslajien esiintyminen suunnittelualueilla
- b) esittämään suunnitelmissa myös kuviokohtaiset toimenpiteet
- c) toteuttamaan esitetyt torjuntatoimenpiteet vähintään samalla painoarvolla kuin metsänhakuu- ja hoitoesitykset.

On toki hyvä, että linjauksen mukaan ”*metsien hoidossa otetaan huomioon ja pyritään ehkäisemään haitallisten vieraslajien leviämisen riski*”. Esitämme kuitenkin, että valtaosalle lukijoista täydellisen epäselväksi ja epäkonkreettiseksi jäävä sitoumus konkretisoidaan esimerkiksi seuraavalla lisälauseella: ”Tämä tarkoittaa muun muassa vieraslajien runsastumista todennäköisesti aiheuttavien harvennushakkuiden välttämistä.”

Vieraslajien torjunnan tehostaminen vaatii myös kaupungilta lisäresursseja, mielellään oman vieraslajikoordinaattorin.

Sivut 24-25: Luonnontilainen metsä

Tämä osuus kannattaa joko jättää kokonaan pois tai kirjoittaa kokonaan uusiksi siten, että

- 1) otsikoksi muutetaan esimerkiksi luonnontilaisen kaltaiset metsät ja niiden rakennepiirteet Helsingissä
- 2) tekstistä jätetään pois liiallinen luonnontilaisien metsien hehkuttaminen sekä Helsingin nykymetsien tarkoitushakuinen vähättely (tällaisia käytetään suomalaisessa metsäkeskustelussa perinteisesti vahvistamaan ajatusta, että totta kai näitä voidaan jatkossakin hoitaa, koska eivät ole nytkään täydellisen luonnontilaisia)
- 3) uusi teksti kirjoitetaan nostoen esille ne keskeiset metsäiset luontotyypit, joita Helsingin metsistä (ulkopaikkakunnat mukaan lukien) löytyy puustoltaan luonnontilaisen kaltaisina
- 4) tekstissä avataan luonnontilaisen kaltaisen metsän keskeiset rakennepiirteet. Hyvä listaus näiden osalta löytyy esimerkiksi METSO-ohjelman luonnontieteellisissä valintaperusteissa (Syrjänen ym. 2016) yksilöidyistä arvokkaiden metsäelinympäristöjen ominaisuuksista ja rakennepiirteistä.

Sivulle 25 jäänyt vuoden 2011 luonnonhoidon linjauksesta periytyvä, nykylinjausten kanssa täydellisesti ristiriidassa oleva muotoilu tulee jättää pois lopullisesta linjauksesta: ”*Metsiköitä, jotka saavat vanheta luontaisesti hoidon ulkopuolella voidaan rajata laajemmille metsäalueille kauemmas ulkoilureiteistä ja tonttien reunoista. Hoidon ulkopuolelle jätettäväksi sopivat erityisesti metsät, jotka ovat puulajistoltaan ja ikäjakaumaltaan luonnontilaisen kaltaisia, koska ne eivät ole yhtä alttiita laaja- alaisille metsätuhoille.*”

Sivu 29: Suositaan luontotyypin mukaista monilajisuutta

Luonnonhoidon yleisten tavoitteiden kannalta tärkeä asia on avattu hyvin ja monipuolisesti.

Uhanalaisten ja muiden vaatelioiden lajien huomiointi luonnonhoidossa ja sen suunnittelussa tulee lähivuosina kasvattamaan painoarvoaan johtuen muun muassa lajitiedon lisääntymisestä ja monipuolistumisesta sekä kaupungin omista monimuotoisuustavoitteista. Tästä syystä huomiointitapoja on syytä vielä hieman avata. Olennaista on myös kehittää olemassa olevan, luontotietojärjestelmästä usein puuttuvan tiedon kokoamista osaksi suunnitelmien aineistoa.

Sivu 30: Suositaan ja edistetään puuston monipuolista ikärakennetta

Jälleen kerran kaivataan tarkempaa avausta sille, mitä ovat nämä ikärakenteeltaan yksipuoliset metsät. Entä mitä ovat Helsingissä ne kuusivaltaiset ja tasaikäiset metsät, joihin erityisesti ehdotellaan aktiivista hoitoa ”luonnollisemman ikärakenteen” ja ”monipuolisemman lajiston” kehittämiseksi?

Luontojärjestöjen näkemys on se, että yksipuoliseksi metsäksi on syytä Helsingissä 2020-luvulla määritellä lähinnä vierasperäisten puulajien istutusmetsät, istuttamalla syntyneet yhden ikäiset nuoret ja varttuneet männyt ja kuusikot pääpuulajin voimakkaalla dominanssilla. Tämä koskee erityisesti lehtoja ja muita reheväpohjaisia alueita. Lisäksi näihin yksipuolisiin metsiin voi erityistapauksina rinnastaa ne sijainniltaan luonnontilaisen kehityksen kannalta ilmeisen ongelmalliset, tasarakenteisiksi harvennetut ja usein selvästi lahovikaiset vanhat kuusikot, joilla ei ole todettu olevan ilmeistä merkitystä arvokkaiden luontokohteiden osana.

Ymmärrämme tietyltä osin kuuseen kohdistuvan vähentämishalun. Samaan aikaan katsomme kuitenkin tarpeelliseksi muistuttaa siitä, että eri-ikäisten kuusten jatkumo niin elävien puiden kuin lahoppuunkin osalta on yksi tärkeimmistä syistä, joiden takia Helsingin metsät ovat tällä hetkellä valtakunnallisesti tärkeitä elinympäristöjä muun muassa isolle joukolle uhanalaisia ja vaateliaita vanhojen metsien lajeja.

Sivu 30: Vahvistetaan metsäistä verkostoa

Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat on kiteytetty tähän hyvin.

Sivu 32: Varaudutaan luonnon ääri-ilmiöiden vaikutuksiin

Esitetty tavoitetilä on täysin epärealistinen hoidon piirissä oleville metsille eikä sitä voida kohtuudella saavuttaa aiheuttamatta vakavia ristiriitoja Helsingin luonnolle sekä kaupungin metsänhoitoa ohjaaville päätavoitteille, varsinkin biodiversiteetit lisäämiselle. Metsien puuston suojaaminen myrskyjen ja kuivuuden laaja-alaisilta vaikutuksilta ei taida onnistua kovin hyvin sen enempää metsänhoidon kuin hoitamattomuudenkaan avulla.

Toimintavoissa visioidaan turhan laajalla sapluunalla metsien päätymistä pienaukotuksen ja vähäisempien poimintojen kohteiksi mm. iän, sijainnin tai puuston harvuuden takia. Lähtökohtaisesti voimakkaasti metsäkuvaa muuttavien ja metsämaisemaa pirstovien pienaukkojen käyttöön on syytä jatkossa suhtautua hyvin harkittujen poikkeustilanteiden erikoistyökäytönä eikä suunnitelmien perustoimintona. Sinänsä on myönteistä, että tekstissä myönnetään – tosin rivien välissä – puustojen harvuuden ja niiden pohjasyyn eli harvennusten vaikutus myrskytuhoihin lisääjänä.

Tekstissä nostetaan esille se, että puustotuhot voivat vaikuttaa voimakkaasti ja ei-toivotulla tavalla maisemiarvoihin, virkistyskäytön mahdollisuuksiin ja eliölajistoon. Osittain näin toki onkin. Tasapuolisuuden nimissä linjauksessa on kuitenkin syytä selkeämmin nostaa esille myös esimerkiksi kirjanpainajatorjunnan ja myrskytuhojen korjuun nykykäytäntöjen haitat. Näitä edustavat muun muassa metsämaiseman muuttuminen hoidetummaksi ja monimuotoisuudeltaan köyhemmäksi, avohakkuista muistuttavien metsikkökuvioiden ilmestyminen varttuneiden ja vanhojen metsien joukkoon (vakava virkistys- ja maisemahaitta sekin), runsaslahopuustoisten metsikkötilanteiden jääminen toteutumatta (haitta biodiversiteetin lisäämisen kannalta) ja varsinkin tulevan kuusilahoppuujatkumon heikkeneminen.

Toiminta myrskytuhojen sekä kirjanpainajakantojen vaihtelun kanssa vaatii 2020-luvun Helsingissä selvästi uutta harkintaa sekä samalla uudet linjaukset ja ohjeistukset. Olennaisinta on keventää toimintaa varsinkin niillä metsäalueilla, joiden merkittävimmät luontoarvot liittyvät vanhoihin kuusiin, kuusilahoppuuhun ja sen jatkumoon. Myös kirjanpainajakäytön asiallinen käsittely on syytä tehdä jo linjauspaperissa tuoden riskien ja ongelmien ohella avoimesti esille myös kirjanpainajan selkeä rooli yhtenä metsäluonnon avainlajeista.

Sivu 33: Ohjataan kulkua ja ehkäistään kulumista

Selkeästi määritelty tavoitetila sekä tavoitetilan kannalta asiallisesti määritellyt toimintatavat.

Sivu 36: Millaisia uhkia Helsingin metsiin kohdistuu?

Helsingin metsiin kohdistuviin uhkatekijöihin on syytä lisätä myös mahdollinen ylihoito, jonka johdosta kaupungin metsät ovat tulevaisuudessa luonnoltaan köyhempiä kuin mikä olisi optimaalista ja mahdollista. Huoli on nähdäksemme ikävän aiheellinen huomioiden nykyiset suunnittelu- ja toteutuskäytännöt sekä nyt nähtävillä olevan linjausluonnoksen erinäiset tulkinnanvaraisuudet etenkin tulevien hoitokohteiden määrittelyn osalta.

Sivu 38: Erilaisten metsien sopeutumiskyky 1/2

”Helsingin kaupunkimetsissä on paikoin kuusikoita, joissa puusto on hyvin tasaikäistä, eikä muita puulajeja juuri esiinny. Tällaiset metsät voivat olla poikkeuksellisen alttiita esimerkiksi kuivuuden ja hyönteisten aiheuttamille puustotuhoille”.

On hyvä, että tekstissä on lähdetty avaamaan erityisen tuhoherkäksi arvioidun, puustoltaan yksipuolisen kuusikon luonnetta. Tulevien tulkintojen kannalta on tärkeää avata vielä selkeämmin se, mitä kuusikolla tarkoitetaan, eli se, missä vaiheessa ja millä kuusen osuudella kuusivaltainen metsä muuttuu kuusikoksi.

Sivu 43: Keskeiset linjaukset

Tasapainoisesti luonnosteltu kokonaisuus.

Sivu 44: Mahdollistetaan luontokokemus ja metsän tuntu

Hyvin muotoiltuna monet metsän tunnun kokemisen kannalta keskeiset tekijät.

Toimintatavoissa olisi kuitenkin hyvä huomioida liikennemelu. Se tunkeutuu useisiin Helsingin metsiin vilkkaalta väyliltä niin voimakkaana, että melu haittaa luontokokemusta, estää metsän hyvinvointivaikutukset ja päinvastoin lisää stressiä. Melun leviämistä metsän sisäosiin ja toiselle reunalle hillitään pitämällä liikenneväylän puoleinen metsän reuna riittävällä syvyydellä tiheänä, eikä puita, pensaita ja tiheiköitä harvenneta kuin välttämättömältä osin. Puustoisuudesta huolehditaan tarvittaessa istuttamalla.

Sivu 45: Vaalitaan metsiä kaupunkilaisten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lähteenä

Esitämme, että alla oleva lause poistetaan:

”Ylläpidetään aktiivisen hoidon piirissä olevia metsäalueita riittävän helppokulkuisina, jolloin niissä voi liikkua myös ulkoilureittien ulkopuolella mm. marjastamassa ja sienestämässä”.

Riittävän helppokulkuisien metsien luomisen mielekkyyttä on syytä arvioida tarkemmin kulutuksen hillinnän sekä turhien harvennuksien rajoittamista koskevan kunnallispoliittisen ”tulohajauksen” (mm. valtuusto 25.11.2020) näkökulmasta.

Valtapuuston tiheys ei Helsingissä eräitä taimikkovaiheen metsiä lukuun ottamatta käytännössä merkittävästi rajoita esimerkiksi marjastuksen ja sienestyksen yhteydessä tapahtuvaa liikkumista. Aina löytyy sopiva kulkureitti ja usein jopa jonkinasteinen metsäpolku.

Hyvin tiheä pienpuusto sen sijaan rajoittaa jonkin verran liikkumista eli käytännössä ohjaa liikkumista vä-

hemmän tiheille metsiköiden osuuksille sekä olemassa oleville metsäpoluille, mikä on kulumisen ehkäisyn kannalta erinomaisen hyvä asia ja varsinkin jatkossa monilla käytetyimmillä metsäalueilla välttämätöntä.

Toisaalta pienpuuston hoidon luomat pienet, välillä huomaamattomat ja toisinaan hyvinkin terävät kannot haittaavat merkittävästi metsässä liikkumista ja luovat esimerkiksi koirien ja lasten kannalta merkittäviä turvallisuusriskejä. Pienpuustoltaan tiheähkö metsä onkin monesti käytännössä helppokulkuisempi kuin täynnä pientä kantoa oleva hoidettu metsä.

Sivu 46: Ylläpidetään metsämaisemia osana kaupunkikuvaa

Maisemallisten kohokohtien esiin nostaminen hoidolla on tarkoittanut Helsingissä turhan usein jonkun itsesään monipuolisen luonnonmukaisen tai muuten arvokkaan metsäisen alueen käsittelyä turhan rajusti. Se, mitä yksityiskohtien esiinnostossa on voitettu, on menetetty luontaisessa metsämaisemassa. Rantamaisemia on haluttu avata myös alueilla, jossa on lähialueella jo valmiiksi tarjolla paikkoja, joissa vesialueet tulevat näkyville reitin varteen. Myös Helsingin maisemakuvassa sangen tavallisten kallioalueiden esiin nostaminen on turhan usein esitetty hoitotoimien perusteeksi.

Jatkossa tällaiset maisemanhoitoratkaisut tulee tehdä aikaisempaa harkitummin ja pienialaisemmin siten, että luonnonarvojen heikentämiseltä vältytään. Rajoitteet on syytä kirjoittaa sisälle myös linjaukseen. Sinänsä on hyvä, että järkevin ja harkituin näkymien avaamisen tapa eli kapeiden näkymäsektorien teko on kirjattu linjaukseen.

Sivu 47: Huolehditaan turvallisuudesta

Tavoitetila ja toimintatavat ovat asiallisesti perusteltuja.

Sen sijaan taustaosan 25 m tarkasteluvyöhyke on kirjoitettu sellaiseen kategorisen puunpoiston hyvinkin kaukaa reitistä mahdollistavaan muotoon, mikä voi johtaa mittaviin ylilyönteihin. Sanamuotoja on syytä tämentää. Asiaa käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Sivut 48–49: Huolehditaan turvallisuudesta 1-2

Huonokuntoisten ja muiden turvallisuusongelmia aiheuttavien puiden osalta esitetty 25 metrin poistovyöhyke (*”Huonokuntoiset ja muut riskialttiit puut poistetaan harkiten reittien ja katualueiden varsilta noin 25 m leveydeltä, mikä vastaa keskimääräistä täyskasvuisen puun pituutta”*) on syytä kirjoittaa nykyistä selvemmin tarkasteluvyöhykkeeksi.

Linjaukseen on syytä kirjata tarkemmin (esim. laatikkoteksti) ne riskiharkinnan tekijät, jotka johtavat käytännössä siihen, että poistopaine painottuu voimakkaasti 10 lähimetriin ja vähenee olennaisesti siirryttäessä kauemmaksi. Poistoharkinnan osatekijöihin kuulunevat mm. puun koko, laji ja kunto, topografinen sijainti, mahdollinen kallistuminen, etäisyys suojattavasta kohteesta sekä erityisesti se, onko mahdollisen ongelmapuun ja suojattavan kohteen välillä järeämpää suojaavaa puustoa. Riskiharkinnassa on syytä huomioida myös toimintakuvion merkitys luontokohteena – etenkin, kun kyse on harkinnasta välittömän reitin- tai tontinreunan ulkopuolisella alueella.

Kaupungin metsänhoidon suunnittelijat sekä Staran työntekijät ovat viime vuosina onnistuneet ainakin Keskuspuiston alueella luomaan melko lailla kiitettävät käytännöt riskipuiden määrittelyyn. Merkittävä määrä puita on kaadettu (pääosa lahoppuiksi jättäen), harkittuja tekopötkkelöitä on tehty ja mikä tärkeintä 25 m tarkasteluvyöhykkeelle on jätetty runsaasti kuolleita ja huonokuntoisia pystypuita. Tuloksena on ollut erinomainen ratkaisu sekä turvallisuuden että luontoarvojen säilyttämisen ja lisäämisen osalta. Nämä alan parhaat käytännöt on syytä kirjata linjaukseen havainnollistaen sitä esimerkiksi sopivalla kuvituksella.

Sivuilla 48 ja 49 on jonkin verran toistoa molempien sivujen kahden ensimmäisen lauseen osalta.

Sivun 49 kuvassa on erikoinen kirjaus, jonka mukaan 25 m vyöhykkeellä ”varmistetaan, etteivät lahot tai muuten huonokuntoiset puut pääse kaatumaan tontin suuntaan”. Olennaisinta on kai varmistaa se, että kyseisiä puita ei kaadu tontille. Käytännön kaatopöiminnöissä lienee toki useimmiten järkevintä kaataa puu pois-päin tontista tai siirtää liian lähelle tontin reunaa kaadettu/kaatunut puu hieman etäämmälle. Lahopuu on joka tapauksessa sen verran pitkään ollut keskeinen osa Helsingin metsäluontoa, että myös tonttien omistajilta voidaan edellyttää sietoa sille, että omalta tontilta näkyy erilaista, jopa eri tavalla ”suuntautunutta” maalaho-puuta. Se on toki selvää, että kaupungin ja tontin reunametrit eivät jatkossakaan ole se paikka, johon laho-puun lisäämistä kannattaa erityisesti kohdentaa.

Sivu 50: Järjestetään mahdollisuus vaikuttaa oman lähiympäristön kaupunkimetsiin

Tähän on koottu sinänsä hyviä yleisiä ajatuksia ja nykyisiä toimintatapoja, mutta mitään konkreettista lisäpa-rannusta nykyiseen, ongelmalliseksi koettuun tilanteeseen ei esitetä. Muun muassa viime vuosina informaa-tiosisällöltään olennaisesti heikentyneisiin verkkokyselyaineistoihin kaivataan parannuksia. Ainakin luonto-järjestöt kaipaavat lisäksi kommentoinnin osaksi kerättyjä metsäsuunnitelmatietoja, mahdollisuutta kahteen nähtävilläolokierrokseen, vähintään sidosryhmille järjestettyjä maastokäyntejä, inhimillisen kokoisia suunnit-telualueita sekä parannusta vastinekäytäntöihin. On myös syytä ottaa vakavaan harkintaan uuden luonnon-hoidon ohjausryhmän perustaminen.

Taustaosassa esille nostettu lähiasukkaiden ja tontinomistajien erityishuomiointi edustaa eräänlaista suunnit-telun vuorovaikutuksen taantumaa. Varsinkin tontinomistajan erityisaseman on syytä kadota eli rinnastua kaikkiin muihin helsinkiläisiin siinä vaiheessa, kun puun mitta tontin rajasta ylittyy.

Sivu 56: Linjauksen tavoitteiden yhteensovittaminen

Esitetty kolmen päätavoitteen esittely on syytä kirjata siihen muotoon, josta käy selvästi ilmi se, että päätä-voite on monimuotoisuuden lisääminen ja muut kaksi ovat muita hyvin tärkeitä tavoitteita. Nyt esitetty muo-toilu (*”Kolmen päätavoitteen (metsien monimuotoisuus, kestävyys ja virkistyskäyttö) yhteensovittaminen vaatii tavoitteiden yhteensovittamista ja priorisointia kohteen ominaisuuksien mukaan.”*) on valitettavasti pakko nähdä osittaisena yrityksenä kirjoittaa uusiksi jo kahden valtuuston hyväksymä metsänhoidon tavoit-teiden priorisointi.

Sinänsä hyväksymme esitetyn priorisoinnin eli sen, että pääosassa metsistä monimuotoisuuden lisäämisen päätavoite on hyvin vahva ja osassa metsistä se antaa enemmän tilaa muille tavoitteille (lähinnä perustellut turvallisuusperusteiset toimet).

Sivu 59: Yhteensovittaminen 2/3

Esitetty yhteensovittamismallin priorisoiva yleisperiaate (*”Yhteensovittamista tehdään asutuksen lähellä ja reittien varsilla turvallisuus edellä, muualla luonnon monimuotoisuus edellä”*) on epäilemättä hyvinkin toi-miva, kunhan

- a) reunavyöhykkeiden hoitovyöhyke täsmentyy harkitun hoidon tarkasteluvyöhykkeeksi (ks. kommentit sivujen 48–49 osalta)
- b) erilaiset monimuotoistamisesta kaupungin suunnittelijoiden mielestä hyötyvät, *”ikärakenteeltaan ja puustoltaan yksipuoliset metsät”* määritellään asiallisesti ja Helsingin mittakaavassa järkevästi
- c) erilaisiin metsätuhoihin varautumisen ja sopeutumisen käytännöt määritellään ja toimet kohdenne-taan siten, että olennaisia haittoja metsäluonnon monimuotoisuuden lisäämistavoitteelle ei synny.

Sivu 63: Mikä luonnonhoidon linjaus on

Luonnonhoidon linjaus on syytä laatia siten, että sen asiasisältö on selvästi konkreettisempi kuin mitä nyt

käytetty määrittely (*”Luonnonhoidon linjaus sisältää luonnonhoidon periaatteet ja tärkeimmät tavoitteet”*) ohjelma- ja linjauspapereiden maailmassa tarkoittaa. Tarkkuustaso on syytä asettaa hieman vuoden 2011 tavoitteita konkreettisemmalle ja yksityiskohtaisemmalle tasolle.

Konkretisoinnin tarve koskee erityisesti päätavoitetta eli metsäluonnon monimuotoisuuden lisäämistä ja niitä asioita, jotka vuodesta toiseen aiheuttavat alue- ja luonnonhoitosuunnitelmien laadinnassa sekä toteutuksessa konflikteja. Esimerkkeinä toistuvista ongelmista mainittakoon

- hakkuiden ja hoitotoimien liika määrä, paremmat perustelut ja tarkempi suuntaaminen rajallisemmalle metsälalle
- luonnontilaiseen kehitykseen jätettävien metsien määrän olennainen kasvattaminen
- esitetyt kuviokohtaiset hakkuu- ja hoitotoimet suhteessa arvokkaiden luontokohteiden arvojen säilyttämiseen ja lisäämiseen
- LTJ:stä puuttuvien olennaisten arvokohteiden ja -kuvioiden tunnistaminen suunnitelmia tehtäessä
- arvometsä-hoitoluokkaan suunnitelmissa osoitettavien metsien määrän kasvattaminen
- vastinekäytännön parantaminen.

Sivu 66: Miksi linjaus on tehty

”Linjaus itsessään ei määrittele konkreettisia työtapoja tai menetelmiä sen tavoitteiden toteuttamiseen, mutta niitä voidaan käyttää esimerkkeinä. Työtavat ja menetelmät kuuluvat luonnonhoidon työohjeisiin (Luonnonhoidon työohje).”

Kohtuuttoman suuri osa keskeisiä asioita on nykyisellään jäämässä työohjeen laadintaan. Tämä ei ole kokonaisuuden eikä edes sujuvan tulevaisuuden luonnonhoidon suunnittelun etu. Työohjeelle jätettävä turhan keskeinen rooli edellyttää sen laadinnalta vuorovaikutusta sekä lautakunnassa hyväksymistä.

Sivu 69: Linjausta ohjaavat lait ja säädökset

Metsän hyönteis- ja sienituhojen torjuntaa käsittelevää kohtaa on syytä täydentää lisähuomiolla siitä, että laki koskee vain niitä alueita, joilla metsälaki on voimassa.

Sivu 70: Linjausta ohjaavat kaupungin muut linjaukset ja selvitykset

Lopulliseen linjaukseen on syytä sisällyttää myös seuraavat:

- 1) kaupunkiympäristölautakunnan 29.9.2020, kaupunginhallituksen 16.11.2020 ja valtuuston 25.11.2020 hyväksymät valta- ja aluspuustojen harvennuksien vähentämistä koskevan valtuustoaloitteen vastaukset (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2020-007758/kvsto-2020-20/>)
- 2) alue- ja luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmien päätännän yhteydessä tehdyt yleislinjaukset, esimerkiksi Malmin ja Pukinmäen yleisten alueiden suunnitelman hyväksymistä koskeva kaupunkiympäristölautakunnan päätös 8.6.2021 (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2021-002972/>) sekä Mellunkylän ja Vartioharjun pohjoisosan luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman hyväksymistä koskeva kaupunkiympäristölautakunnan päätös 29.6.2021 (<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2021-004947/kylk-2021-23/>)
- 3) tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2021, jonka mukaan kaupunkiympäristön toimialan tulee päivittää luonnonhoidon linjaus ja koko luonnonhoidon prosessi siten, että monimuotoisuuden lisääminen on metsienhoidon keskeisin tavoite (https://www.arviointikertomus.fi/sites/default/files/pdf/Arviointikertomus_2021_saavutettava.pdf).

Sivu 71: Linjaus toteuttaa Helsingin kaupunkistrategiaa 2021–2025, 1/3

Linjauksessa konkretisoidaan turhan yksinuottisesti ja hoitopainotteisesti se, mitä sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin varautuminen Helsingin metsien luonnonhoidossa tarkoittaa. Varautumista on syytä tehdä, ja sillä on vaikutuksia myös luonnonhoitoon. Yhtä selvää on se, että varautuminen ei voi eikä saa olla selvässä ristiriidassa kaupungin metsien hoitoon liittyvien monimuotoisuustavoitteiden kanssa. Nykyiset linjauksen sanamuodot ennakoivat vakavia ongelmia ja törmäyskursseja: *”Tavoitteena on Helsinki, joka on varautunut sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin.” Tämä tarkoittaa metsien kestävyysparantamista pidentyviä helle- ja kuivuuskausia ja voimistuvia myrskytuulia sekä niiden seurauksena aiheutuvia hyönteistuhohoja vastaan. Metsäalueet, joilla on tunnistettu kohonnut riski laajoihin puustotuhoihin, tunnistetaan luonnonhoidon suunnittelun yhteydessä ja niille määritellään tarvittavat hoitotoimenpiteet riskitason vähentämiseksi.”*

Kaikki yllä kirjoitettu edellyttää monimuotoisuusaspektien parempaa huomiointia ja nykykäytäntöjen kehittämistä.

Sivu 72: Linjaus toteuttaa Helsingin kaupunkistrategiaa 2021–2025, 2/3

Kyseenalaistamme linjauksen ajatuksen, jonka mukaan kaupunkistrategian tavoite metsäisen verkoston ja niittyverkoston vahvistamisesta on metsien osalta lähinnä oikeanlaista hoitoa (*”Lisäksi strategiassa todetaan, että ”Vahvistamme metsäistä verkostoa ja niittyverkostoa.” Käytännössä metsäverkoston vahvistaminen vaatii oikeanlaisia hoitotoimia, jotta metsät kestävät kaupungin täydennysrakentamisen ja kasvavan asukasmäärän aiheuttaman käyttöpaineen”*).

Keskeisin tapa lisätä ja vahvistaa esimerkiksi metsäverkoston ydinmetsien, runkoyhteyksien sekä alueellisten yhteyksien toimintaa on niiden luonnontilaisuuden asteen ja lahopuumäärän lisääminen. Tämä koskee luonnollisesti myös kaikkia nykyisten ja tulevien suojelualueiden lähimetsiä. Metsäverkostoa vahvistavista hoitotoimista tärkeimpiä ovat harkitut täydennysistutukset ja luontaisen metsittymisen salliminen erällä ekologisten yhteyksien heikommilla osuuksilla.

Sivu 73: Linjaus toteuttaa Helsingin kaupunkistrategiaa 2021–2025, 3/3

”Toimintaohjelman mukaisesti esimerkiksi lisäämme lahopuuta ja etsimme lisää vanhenevia metsiä ja metsäalueita, jotka jätetään vanhenemaan luontaisesti hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle. Tämä tukee strategian tavoitetta metsien vanhenemisesta: ”Virkistys- ja luontoalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite.”

Vanhenevien metsien etsinnän sijasta linjaukseen on syytä kirjata selkeästi se, että luontaiseen kehitykseen (eli luontaiseen vanhenemiseen) otetaan jatkossa aikaisempaa selvästi enemmän kaikenikäisiä, puustoltaan monipuolisia ja sijainniltaan sopivia metsiköitä. Ilmaisun ”vanhenevien metsien” etsimisestä sisältää ilmeisen vaaran siitä, että jatkossa hoidon ulkopuolelle jäävien metsien määrää halutaan tarkoitushakuisesti rajoittaa jollakin keinotekoisella valtapuuston ikään liittyvällä ikärajalalla.

Sivu 74: Linjaus toteuttaa Helsingin LUMO-ohjelmaa

Linjauksen nykyinen luonnosversio edistää selvästi useita LUMO-ohjelman tavoitteita, mikä on merkittävä saavutus. Kiitos siitä tekijöille.

Lisäsisältöä vaatineen lähinnä tavoite 4.2 *”Suunnittelemme tarkemmin luonnon arvokohteiden hoidon luonto- ja viheralueiden suunnittelun yhteydessä”*. Tavoite toteutuu vääjäämättä vajavaisesti, mikäli jatkossakin jää-räpäisesti lähdetään siitä, että huomioitavat arvokohteet ovat vain LTJ:ssä jo valmiiksi tunnistettuja kohteita. Tarkempaa suunnittelua haittaa myös se, jos suunnitelmakohtaisia täydentäviä METSO- ja lajistoselvityksiä ei haluta jatkossakaan tehdä.

Sivu 75: Taloudelliset reunaehdot ja luonnonhoidon resurssointi

On järkevää kirjata yksittäisten puiden poiminnan osalta Helsingin parhaiden ja monin paikoin jo vallitsevien käytäntöjen mukainen toimintatapa, jossa ”*kaadetut rungot myydään vasta sitten, jos ne eivät sovellu kasvu-paikkansa tai toisen kohteen luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen lahoppuuna*”.

Jokin konkreettinen, merkittävään lahoppuun jättämiseen ohjaava kirjaus tarvitaan välttämättä myös harvennus- ja uudistushakkuiden osalta.

Sivu 77: Linjauksen toteutumisen seuranta

Seurannan tarkemman suunnittelun tapa ja myös käytettävien indikaattorien valinta on syytä tehdä vuorovai-
kutteisesti linjausten teon jälkeen. Parasta olisi, mikäli asiaa olisi voitu käsitellä edes yleistasolla jo osana linjausten laadintaa.

Yhden keskeisen tärkeän indikaattoriryhmän muodostavat vuosittain tehtävien erilaisten hakkuu- ja hoitotoi-
menpiteiden pinta-alat sekä kaupungin metsistä luonnonhoitotoimissa jatkossa poistettavien puiden koko-
naiskuutiomäärä. Nämä tiedot on syytä jatkossa kerätä ja julkaista vuosittain joka tapauksessa, vaikka ne ei-
vät jostakin syystä indikaattorien joukkoon päätyisikään.

Sivu 78: Linkit luonnonhoidon työohjeisiin

Osana luonnonhoidon linjauksen valmistelua on syytä sopia myös ne vuorovaikutuksen tavat, jotka liittyvät
työohjeiden päivitykseen. Itsestäänselvää on se, että työohjeiden luonnoksen tulee olla osallisten nähtävänä
ja kommentoitavana. Lisäksi työohjeet tulee aikanaan käsitellä ja hyväksyttää kaupunkiympäristölautakun-
nassa. Suosittelemme myös keskeisten sidosryhmien erillistä kuulemistä siinä vaiheessa, kun luonnosversio
on olemassa.

Sivu 79: Määritelmiä

Näitä on syytä lisätä. Määrittelyä kaipaavat muun muassa ”*puustoltaan yksipuoliset, talousmetsän luonteiset
metsät*”.

Ekologinen laatu on syytä avata linjauksen määritelmässä hieman toisesta näkökulmasta. Nykyinen ehdotus
on huono kuvaamaan ilmiötä, joka sisältää kaikkea mahdollista luonto- ja lajikohteiden sekä viheryhteyksien
laadullista vaihtelua heikon ja erinomaisen väliltä.

Arvokohteen määritelmä on myös huonosti toimiva käyttäessään esimerkkinä vuosina 2011–2013 tehtyjen,
osin epäkattavien ja monelta osin selvästi vanhentuneiden METSO-selvitysten luontotietojärjestelmään mer-
kittyjä kohteita. Käytännössä arvokohteiden ulkopuolelle halutaan toistuvasti rajata ne metsät, jotka ovat
METSO-kriteereillä selvästi arvokkaita, mutta joita ei erinäisistä syistä ole luontotietojärjestelmässä asialli-
sesti tunnistettu. Pinta-alallisesti merkittävää epäkattavuutta sekä ilmeistä päivitystarvetta synnyttävät eten-
kin seuraavat tekijät: kaikkia Helsingin alueella sijaitsevia kaupungin metsiä ei aikanaan selvitetty, ulkopaik-
kakuntien METSO-arvot ovat selvittämättä, maanomistusta on tullut lisää (varsinkin Östersundomiin, pie-
nemässä mitassa myös muualle), monet metsät ovat kymmenessä vuodessa muuttuneet (pääosa parantunut,
vähäisempi osa heikentynyt hakkuiden takia). Lisäksi itse METSO-kriteereitäkin on valtakunnallisesti tarkis-
tettu vuonna 2016.

Sivu 80: Lähteitä ja lisätietoja

Tähän on syytä lisätä myös seuraava:

Syrjänen ym. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen- METSO-ohjelman

luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Tähän kuuluvat luontevasti myös linkit keskeisiin linjauksen päivitystä sekä kaupungin metsien luonnonhoitoa ohjaamaan tarkoitettuihin kaupunkiympäristölautakunnan ja muiden poliittisten tahojen keskeisimpiin päätösasiakirjoihin. Keskeisimmät näistä ovat kaupunkiympäristölautakunnan 29.9.2020, kaupunginhallituksen 16.11.2020 ja valtuuston 25.11.2020 hyväksymä valta- ja aluspuustojen harvennuksien vähentämistä ja tarkempaa ohjaamista tukevat valtuustoaloitteen vastaukset (<https://dev.hel.fi/maatokset/asia/hel-2020-007758/kvsto-2020-20/>).

Muuta

Haluamme vielä lopuksi tuoda esiin, että emme saaneet omaa puheenvuoroa 8.9.2022 järjestettyyn seminaariin toiveistamme huolimatta eikä yksikään ehdotuksemme seminaarin puhujista mennyt läpi. Puhujien joukkoon olisi tarvittu enemmän Helsingin metsien monimuotoisuutta tuntevia ekologeja. Varsinainen sidosryhmätyöskentely oli muuten varsin hyvin organisoitu. Toivomme kuitenkin, että jatkossa sidosryhmien mielipiteet huomioidaan paremmin vuorovaikutuksen suunnittelussa.

Helsingissä 4.11.2022

Antti Halkka
puheenjohtaja, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry

Emilia Pippola
järjestösihteeri, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry

Aleksi Mikola
puheenjohtaja, Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry

Reija Mikkola
metsävastaava, Luonto-Liitto ry

Lisätietoja:

Emilia Pippola, järjestösihteeri, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry: helsy@sll.fi / puh. 050 3011 633

Juho Leppänen, suojelusihteeri, Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry:
suojelusihteeri@tringa.fi

Ville Murmann, Luonto-Liiton metsäryhmä: ville.murmann@gmail.com / puh. 040 8352 128

